

Regelbunden tillsyn i Ol Anderssskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Tierps kommun mellan den 16 juni och 15 oktober 2009 och besökt Ol Anderssskolan den 16 och 17 september. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 25 februari 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Ol Anderssskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Ol Anderssskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Ol Anderssskolan

Ol Anderssskolan	Antal elever
Förskoleklass	42
Grundskola	429

Källa: Uppgifter från skolan

2 (20)

Ol Anderssskolan ligger i Skärplinge några mil utanför Tierp och ingår i rektorsområde 4 i kommunen. Ol Anderssskolan är den skola dit elever från Karlholm, Skärplinge och Edvalla/Hållnäs kommer för att gå årskurs 7–9. Utöver årskurserna 7–9 finns det på skolan förskoleklass och årskurs 1–6. Eleverna i årskurs 1–6 samt förskoleklass är fördelade i en förskoleklass, samt en grupp i varje årsgrupp. Fritidshemmet ligger i anslutning till skolan och har en avdelning. Årskurserna 7–9 är organiserade utifrån tre arbetslag. I varje arbetslag finns tre klasser med cirka 20 elever i varje klass.

Grundskolorna i Tierps kommun deltar i försöksverksamhet med utbildning utan timplan.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007/08		2008/09	
		OI Anders- skolan	Riket	OI Anders- skolan	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	70	85	88	87
	Matematik	75	72	77	73
	Svenska	85	71	77	72
	Svenska som andraspråk			..	..

Källa: Uppgifter från skolan. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 4 för 2007 exkluderade på grund av stora bortfall.

Tabell 3: Resultat för elever i årskurs 9

	Ol Anderssskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	195	189	188	175	192	194	202	209
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	73	70	77	64	74	64	74	77
Andel (%) behöriga till nationellt program	86	86	90	81	83	87	87	89

Källa: Skolverkets skoldatablad, 2009-10-26

Tabell 4: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 9

	Ol Anderssskolan					Samtliga skolor i kommunen ⁴	Riket ⁵
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008
Andel (%) elever som uppnått minst Godkänt i:							
Engelska	.	91	89	92	93		96
Matematik	.	73	82	82	79		83
Svenska	.	86	93	97	83		97
Svenska som andraspråk	..	..	..	..			84

Källa: Skolverkets statistikdatabas SIRIS samt 2009-10-26 från skolan

. = Uppgift saknas

.. = Uppgift kan på grund av statistiksekretess inte visas

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket⁴ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen⁵ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Kommentar och bedömning:

Resultaten vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar 2008 på ett resultat som är i nivå med snittet i riket. I skolan finns inte någon sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen i årskurs 5. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2008/09 analyseras inte resultaten i svenska, matematik och engelska. Däremot redovisas de nationella provresultaten i de nationella provresultaten för årskurs 5 och 9.

Resultaten för elever i årskurs 9 som redovisas ovan har varierat och flera år legat under snittet i riket när det gäller genomsnittligt meritvärde. När det gäller andelen elever som nått målen i samtliga ämnen ligger resultaten under snittet i riket. Andelen behöriga till nationellt program ligger även det under snittet i riket. Lärarna i årskurserna 7–9 bekräftar att de fokuserar på att följa kunskapsutvecklingen i engelska, matematik och svenska för att ge stöd till de elever som riskerar att inte få behörighet till gymnasiet. Enligt lärarna är det kravet som rektorerna har. Flickornas resultat är högre än pojkarnas. När det gäller till exempel genomsnittligt meritvärde år 2008 är flickornas meritvärde 207 och pojkarnas 180.

Vid studier av Skolverkets officiella statistik, när det gäller relationen mellan nationella provresultat och slutbetyg i årskurs 9, visar det sig att de satta betygen ligger strax över de nationella provresultaten i svenska, matematik och engelska men inte lika mycket över som snittet i riket. I exempelvis matematik är det endast 5,4 procent av eleverna som har högre slutbetyg jämfört med provbetyget, motsvarande siffra för riket är 24,4 procent. SALSA-meritvärdet, där hänsyn bland annat tagits till antal elever med utländsk bakgrund samt föräldrars sammanvägda utbildningsnivå, är för år 2008 -13, vilket är under det förväntade värdet. Detta innebär att resultaten är lägre än i riket även när hänsyn tas till antal elever med utländsk bakgrund samt föräldrars sammanvägda utbildningsnivå. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2008/09 finns sammanställning av resultat vid nationella prov i årskurserna 5 och 9 men det saknas en redogörelse och analys av dessa resultat. Betygsresultaten i samtliga ämnen redovisas inte, endast engelska, matematik och svenska.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att alla elever ges förutsättningar för att nå målen för utbildningen. Detta genom exempelvis att ytterligare fokusera på uppföljning av kunskapsresultaten så att sambanden mellan förutsättningarna, det pedagogiska arbetet samt måluppfyllelsen analyseras. Se vidare 3.4.1.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I 2 kap. 6 § grundskoleförordningen och i 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94), 2.7 bedömning och betyg står det att för varje ämne finns en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen skall sträva mot, och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret. Läraren ska utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Enligt lärarna finns det endast krav från rektor på att engelska, matematik och svenska ska följas upp och utvärderas. Uppföljning och utvärdering av andra ämnen efterfrågas inte enligt lärarna. I det fall en elev har problem eller av olika orsaker inte når kraven i något av de övriga ämnena meddelar lärarna detta i samband med utvecklingssamtalet. Genom införandet av ett digitalt system för att redovisa resultat ska elever och målsmän kunna på ett överskådligt sätt följa kunskapsutvecklingen men systemet är ännu under utveckling. Enligt lärare, elever och ledning är kvaliteten på hur lärarna beskriver kunskapsutvecklingen skiftande. Enligt skolans kvalitetsredovisning är det svårt att mäta resultat för elevernas utveckling av grundläggande kunskaper och färdigheter. Skolinspektionen bedömer att skolan inte allsidigt utvärderar varje elevs kunskapsutveckling och redovisar detta för hemmen. Lärarnas uppföljning och utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling är en förutsättning för att rektorn ska kunna följa upp och utvärdera skolans samlade resultat. Se vidare 3.4.1.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Vid utvecklingssamtalet ska läraren enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Den individuella utvecklingsplanen kan även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

Skolans individuella utvecklingsplaner finns i ett digitaliserat system. Där skrivs elevernas individuella utvecklingsplaner in och omdömen om elevens kunskapsutveckling ges. I detta system finns även utrymme för regelbunden föräldrainformation vilket uppskattas av föräldrarna. I elevernas IUP i de lägre åldrarna bedöms måluppfyllelsen huvudsakligen i engelska, matematik och svenska. Målen eleverna ska uppnå finns på en länk där föräldrarna och eleverna kan läsa kursplanemålen och skolans egna konkretiseringar av de nationella kursplanerna. Bedömningarna som görs i de individuella utvecklingsplanerna är i viss utsträckning bedömningar av hur eleverna arbetat, varit närvarande och sociala aspekter och inte i så stor utsträckning beskrivning av måluppfyllelsen i respektive ämne mot de nationella målen. Dessutom är eleverna endast i liten utsträckning medvetna om målen i den individuella utvecklingsplanen och målen hålls i varierande grad aktuella för eleverna i det dagliga arbetet i skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolans individuella utvecklingsplaner inte uppfyller förordningarnas krav.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I 7 kap. 8 § första stycket grundskoleförordningen står det att när betyg sätts efter det att ett ämne eller ämnesblock har avslutats, ska betyget bestämmas med hjälp av de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan, och de betygskriterier som har fastställts för ämnena och ämnesblocken. Enligt Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg beskrivs att betyget uttrycker i vad mån

den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kriterier för olika kvalitetssteg. Dessa betygskriterier anges i anslutning till respektive kursplan.

Enligt skolledningen har de på skolan diskuterat betygssättning och det finns ett material som tagits fram centralt där kursplanens mål brutits ner till lokala mål och där det dessutom finns exempel på ämnesområden som är lämpliga att använda som medel att nå målen. Trots detta råder det en osäkerhet om lärarna satt rättvisa betyg. I skolans kvalitetsredovisning är man tveksam om betygssättningen verkligen visar tillräckligt vilka resultat eleverna når. Skolledningarna har diskuterat frågan mycket men det ger inte resultat. Enligt elever och lärare har skolan oförtjänt låga resultat jämfört med andra skolor. Det finns en diskussion på skolan om att för låga betyg sätts men en stor osäkerhet finns. Lärarna efterfrågar en fördjupad diskussion med andra skolor för att bli säkrare i sina bedömningar. En sådan diskussion finns men endast i något ämne. Enligt både lärare och skolledning är nuvarande system inte rättssäkert.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med betygssättning inte säkerställer att det inte råder något tvivel om att betyget bestäms med hjälp av de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan, och de betygskriterier som har fastställts för ämnena och ämnesblocken.

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I Lpo 94 anges att mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Strävansmålen i läroplanen beskriver exempelvis att skolan ska sträva efter att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära, och att varje elev utvecklar sitt eget sätt att lära. Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges bl.a. de mål som undervisningen ska sträva mot. Enligt

kursplanerna i grundskolan uttrycker *Mål att sträva mot* den inriktning undervisningen ska ha när det gäller att utveckla elevernas kunskaper. De tydliggör därmed de kunskapskvaliteter som är väsentliga i ämnet. Dessa mål utgör det främsta underlaget för planeringen av undervisningen och sätter inte någon gräns för elevens kunskapsutveckling.

Vid intervjuer med lärare framkommer att de tycker att kursplanernas uppnåendemål utgör grunden för undervisningens planering. Vid elevintervjuer framkommer att eleverna inte känner till vilka strävansmål i kursplanerna de arbetar mot i varje ämne. Däremot förekommer det att lärarna kommunicerar målen i några ämnen. Enligt eleverna varierar arbetssätten men i flera ämnen, gör alla elever oftast samma saker och på samma sätt. Arbetet styrs då av läromedlen. Vid inspektörernas lektionsbesök syns exempel på strävansmål i klassrummen och i loggböcker. Eleverna visar dock vid förfrågan att de inte är införstådda med detta.

Skolinspektionen bedömer att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot inte i tillräcklig omfattning anger riktningen för skolornas utbildning. Detta måste åtgärdas.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 4 kap. 2 § skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan.

Enligt avsnitt 2.3 i Lpo 94 ska läraren se till att alla elever oavsett kön och social och kulturell bakgrund får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Elevernas möjlighet till inflytande i Ol Anderssskolan varierar mellan och inom arbetslagen och mellan olika ämnen. Detsamma gäller elevernas medvetenhet om målen för utbildningen. I några klasser har läraren i viss mån anpassat planeringen efter elevernas mognad och hur långt de kommit i sin utveckling, annars ser planeringarna i stort sett lika ut för alla elever i en och samma årskurs.

Eleverna uppger att de kan påverka innehållet i undervisningen i viss mån och även hur de vill redovisa sina arbeten. Eleverna är inte medvetna om målen för utbildningen och inspektörerna ser inte att målen är tydliggjorda i det dagliga arbetet. Lärarna har oftast planerat arbetsområdet där det finns ett visst utrymme för eleverna att välja. De individuella mål som eleverna har går ofta ut på att de ska hinna med ett visst avsnitt på en viss tid. Inspektörerna upplever att detta skapat viss förvirring för eleverna vilket gör att de blandar ihop dessa mål/ beting med målen för utbildningen. Eleverna i årskurserna 7–9 är till viss del medvetna om betygskriterierna och görs ibland medvetna om målen i kursplanerna inför ett nytt arbetsområde. Enligt lärarna ligger fokus mer på uppnåendemålen än på strävansmålen. Skolan saknar planering över hur inflytandet ska ske och lärarna har inte diskuterat hur de i skolan ska utveckla progression i elevernas inflytande över det egna lärandet från förskoleklass till och med årskurs 9.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte i tillräcklig utsträckning gör eleverna medvetna om målen för utbildningen. Eleverna har heller inte tillräckligt inflytande över sitt lärande.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt Lpo 94 avsnitt 2.2 ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Vidare ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande. Enligt avsnittet 2.8 ansvarar rektorn för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Lärarna i Ol Anderssskolan samverkar i sina arbetslag knutna till elevgruppen med fokus huvudsakligen på enskilda elevers behov av stöd och möjlighet att nå målen för utbildningen och inte i så stor utsträckning på samverkan mellan ämnen vilket innebär att ämnesövergripande temaarbeten endast i liten utsträckning integreras i undervisningen. Samverkan sker spontant i olika hög grad inom skolans arbetslag. Detta innebär att alla elever inte får lika tillgång till att

arbete ämnesövergripande. Det framkommer i intervjuer med lärare och elevhälsoteam att det saknas en röd tråd i elevernas lärande i skolan och de båda skolorna som tillhör området. Det brister i samstämmighet mellan skolorna i Tierps kommun och lärarna har olika förväntningar om vilka kunskaper eleverna utifrån läroplan och kursplaner bör utveckla. Samverkan mellan skolorna när det gäller progression i elevernas lärande förekommer mycket sparsamt. Elever, personal och rektor påtalar att det finns en gräns mellan de två spåren på skolan och de två arbetslagen samverkar inte.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte utvecklat samverkan inom och mellan verksamheterna i tillräcklig utsträckning för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt Lpo 94, avsnitt 1, ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Enligt Lpo 94, avsnitt 2.2, ska läraren utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Vid inspektörernas lektionsbesök och vid samtal med elever framkommer att eleverna arbetar med i stort sett samma uppgifter under lektionen och under samma tid. Ibland bestämmer de själva i vilken ordning de vill göra färdigt sina arbeten. Vid elevintervjuerna framkommer att undervisningen oftast styrs av läromedel. Lärarna kan inte beskriva för inspektörerna hur de utgår från varje elevs förutsättningar och behov i undervisningen vid planering av undervisningen. Anpassning består mest av att hjälp och stöd ges till dem som inte häng-

12 (20)

er med eller att man ger läxor.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte i tillräcklig utsträckning anpassar undervisningen till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I 1 kap. 2 § andra stycket sista meningen skollagen innebär att i utbildningen ska hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd. Enligt 4 kap. 1 § andra stycket skollagen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Rektorsområdet har en tydlig arbetsgång för elevvården trots detta råder en osäkerhet om alla elever i behov av särskilt stöd verkligen får det stöd de har rätt till. Enligt företrädare för elevvården finns det exempel på att det skiljer mellan skolorna i området och att det finns en kultur på denna skola att försöka få bort de elever som inte passar. Enligt lärarna finns det elever som inte får det stöd de har rätt till men detta kan förklaras med att lärare emellan och skolans ledning har olika definition av vad som är elever i behov av särskilt stöd men också av att vissa lärare anser att individanpassning är ett omöjligt uppdrag. Enligt skolhälsovården finns det exempel på att tolkningen av vad som är individanpassning skiljer och att undervisningen kan utvecklas när det gäller individanpassning.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte har försäkrat sig om att alla elever i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen 5 kap.1 § ska rektorn se till att en elevs behov av särskilda stödåtgärder utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

De åtgärdsprogram som inspektörerna har tagit del av föregås inte av utredning

eller beskriver inte elevens behov eller åtgärder som skolan kan vidta för att underlätta för eleven att nå målen. Ofta beskrivs egenskaper hos eleven och åtgärderna riktas mot eleven och föräldrarna. Åtgärdsprogram skrivs i huvudsak i ämnena svenska, engelska och matematik.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte upprättar åtgärdsprogram som uppfyller förordningens krav. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLF 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Efter den 1 januari 2009 finns bestämmelserna i stället i två lagar, dels i 14 a kap. skollagen angående kränkande behandling, dels i diskrimineringslagen (2008:567) angående diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsynen av diskrimineringslagen.

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild

verksamhet och varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling bör planen innehålla de slutsatser som kan dras av kartläggningarna om situationer i verksamheten. Barnen eller eleverna vid en verksamhet för vilken planen gäller ska enligt 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling medverka vid upprättandet, uppföljningen och översynen av den årliga planen mot kränkande behandling. Utformningen och omfattningen av barnen eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

I Ol Andersskolan bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete. Alla i skolan har fått utbildning angående förhållningssätt och bemötande samt utbildning i "livskunskap". Av skolans trivselregler framgår hur arbetet ska bedrivas för att det ska råda trivsel och arbetsro på lektionerna och vilka konsekvenser det medför om så inte är fallet.

Det finns en likabehandlingsplan som upprättas för hela rektorsområdet och som också innehåller en plan för kränkande behandling. Planen är inte lokalt formulerad där riskområden för respektive skola beskrivs. Inte heller har åtgärder beskrivits som ska vidtas efter att kartläggning har gjorts på varje skola.

Skolinspektionen bedömer att skolorna saknar en plan mot kränkande behandling som uppfyller de krav som ställs på en sådan plan och Skolinspektionen vill påpeka vikten av att kartlägga platser där kränkningar kan uppstå.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar, enligt grundskoleförordningen 2 kap.19 §, till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk). Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser. I Ol Anderssskolan har tiden för elevens val förlagts till mentorstid och till tid för utbudsdagar. Utbudsdagarna innehåller aktiviteter så som fiske och annat och kan inte sägas motsvara någon fördjupning och breddning av elevens kunskaper. Eleverna känner inte till att det finns något som kallas för elevens val och vad det ska innehålla. Skolinspektionen bedömer att eleverna inte erbjuds elevens val enligt förordningens krav vilket måste åtgärdas. Skolorna måste ge eleverna tydlig information om när de har elevens val.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

16 (20)

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I 2 kap. 3 § skollagen framgår att kommuner och landsting är skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Vid organiseringen av undervisningen vid skolan utnyttjas inte lärarnas utbildning när de fördelas på klasser och undervisningsgrupper. Skolan har valt ett klasslärarsystem vilket innebär att lärare undervisar i ämnen där de saknar ämneskompetens. Exempel på detta är att lärare med inriktning enbart mot svenska och samhällsorienterande ämnen undervisar i matematik och naturorienterande ämnen. Detta trots att lärare med rätt ämneskompetens finns att tillgå vid skolan. Lärarna framhåller att det finns elever som har svårigheter med att möta flera lärare och menar att detta är ett argument för att man har ett klasslärarsystem. Skolinspektionen bedömer att skolan, i betydlig del av undervisningen, inte använder lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver, trots att förutsättningar för detta finns.

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 2 kap. 2 § första stycket skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektor ansvarar tillsammans med biträdande rektor för mer än 110 personal fördelade på tre orter. Rektor har sitt kontor på Ol Anderssskolan men lärarna på både Björkängsskolan och Hållnäs skola säger i intervjun att rektor sällan hinner vara på deras skolor och de uppfattar därför att hon inte kan vara helt förtrogen med den dagliga verksamheten. Lärare och stödteam säger att rektor informerar sig om elever i behov av särskilt stöd. Det framkommer att rektor för pedagogiska samtal med lärarna. Lärarna och även stödteamet anser att lärarna får ta stort ansvar för att driva den pedagogiska utvecklingen och den dagliga verksamheten vid respektive skola. Skolinspektionen bedömer att rektor inte i tillräcklig utsträckning håller sig förtrogen med det dagliga arbetet eller i tillräcklig omfattning driver utvecklingsarbetet i Björkängsskolan och Hållnäs skola.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt Lpo 94, 2.8 och 2 kap 2 § skollagen har rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Skolans ledningsorganisation innebär att den biträdande rektorn fattar beslut som endast rektor kan fatta i och med att den biträdande rektorn har det fulla ansvaret för skolans verksamhet när det gäller årskurserna 1–6 samt förskoleklassen. Skolinspektionen konstaterar att den biträdande rektorn fattar beslut som endast rektor kan fatta. Detta måste åtgärdas.

18 (20)

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället. Rektorn har enligt avsnitt 2.8 i Lpo 94 det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. För uppföljning och utvärdering används enligt rektor olika tester och prov. Även externa kvalitetssäkringar genomförs så som den så kallade PQS (pedagogisk kvalitet i skolan) metoden används. Arbetslagen följer till viss del upp och utvärderar undervisningen utifrån skolplanens mål angående bland annat normer och värden och elevvård. Arbetslagen sammanställer detta i en redovisning, som används då rektorn skriver områdets kvalitetsredovisning. Uppföljning av måluppfyllelsen sker på individnivå i årskurs 5 och 9 men utvärderingen av resultaten på skolnivå är bristfällig. Resultaten har inte analyserats och skolan saknar en samlad bild av elevernas kunskapsresultat i andra ämnen än i engelska, matematik och svenska. I årskurserna 7–9 diskuteras resultaten och betygsättningen i arbetslagen. Sammanställning av resultaten i andra ämnen än engelska, matematik och svenska redovisas inte i skolans kvalitetsredovisning. Vid tillsynstillfället är följaktligen kunskapen om elevernas kun-

skapsresultat i skolan inte utgångspunkt för skolans arbete.

Skolinspektionen bedömer att OL Anderssskolan inte utvecklat sitt systematiska kvalitetsarbete så att sambanden mellan förutsättningarna, det pedagogiska arbetet samt måluppfyllelsen analyserats.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska bl.a. varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet och varje kommunalt bedrivit fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Enligt 2 § samma förordning ska arbetet med kvalitetsredovisning främja skolornas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse.

Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Vidare ska enligt 4 § samma förordning elever, lärare och övriga personal medverka i utarbetandet av och elevernas föräldrar ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567) och planer mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen (1985:1100) redovisas..

Skolorna har en samlad resultatsammanställning av de nationella ämnesproven i årskurs 5. Arbetslagen dokumenterar skolans egna utvecklingsområden samt politiska prioriterade mål i en årlig arbetsplan. Lärarna arbetar med och stämmer av arbetsplanen under året. Det saknas däremot en samlad bild av skolans resultat i samtliga ämnen och följaktligen kontinuerliga analyser av dessa. Vid tillsynstillfället är kunskapen om skolans resultat inte utgångspunkt för skolans kvalitetsarbete. Eleverna uppger vid samtal att de inte är delaktiga i framtagandet av kvalitetsredovisningen.

20 (20)

Skolinspektionen bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

2009-11-25 Göteborg

Kjell Ahlgren

Karin Yllö-Werner